

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในยุคปัจจุบันถือได้ว่าอยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ก้าวเข้าสู่ยุคปฏิรูปมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 มีการเปลี่ยนกรอบเป้าหมายของการศึกษาและการพัฒนาประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคน และในยุคการเปลี่ยนแปลงนี้เอง จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพัฒนาคนในชาติ โดยอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่บัญญัติสิทธิของบุคคลในเรื่องของการศึกษา โดยส่งเสริมให้มีการจัดและให้ความสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บุคคลทุกคน ทั้งปกติ พิการ ทุพพลภาพและคนที่อยู่ในสภาพฯลฯ ให้มีสิทธิในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย อีกทั้งรัฐต้องเป็นผู้จัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ นอกจากนั้นรัฐต้องดำเนินการตามแนวโน้มโดยด้านการศึกษา พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ โดยให้องค์กรท้องถิ่น ชุมชน องค์กร ทางศาสนาและเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียม และสอดคล้องกับแนวโน้มโดยพื้นฐานแห่งรัฐ (สำนักเลขานุการสภาพการศึกษา, 2550, หน้า 15, 24-25)

อย่างไรก็ตี เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายและเหมาะสมกับยุคของการปฏิรูปการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดบทบัญญัติไว้ในส่วนของการบริหารและการจัดการศึกษา โดยกระจายอำนาจ บริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งผู้มีบทบาทสำคัญในระดับสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา (สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา, 2545, หน้า 16-24) นอกจากนี้แล้ว ผู้บริหารยังเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งยวด ในการเป็นผู้ประสานเพื่อขอความร่วมมือและความช่วยเหลือจากบุคลากร

ทุกฝ่าย ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาที่ รวมไปถึง ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม (พรवันช เหลี่ยมวนิช, 2548, หน้า 2)

อนึ่ง ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชนูญดิการศึกษาแห่งชาติ และ แม้แต่นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ต่างก็มีสาระสำคัญที่คล้ายคลึงและสอดรับกับจุด มุ่งเน้นในด้านการพัฒนาคนให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของประเทศ เช่นกัน โดยนโยบายการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2550 – 2551 ก็มีการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาที่มุ่งมั่นที่จะ ขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชน ให้กว้างและทั่วถึง ทั้งนี้โดยการดำเนินถึงการพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน และ ห้องคุ้นในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังค่านิยม ในการนำคุณธรรมเป็นหลักการ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาพ่อเพียง รวมไปถึงการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ใน การบริหารจัดการ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 2-3)

นอกจากนี้แล้ว นโยบายการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551 ซึ่งได้มีการนำผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ปี 2550 มาพิจารณาทบทวนแล้วนำมาปรับปรุง งานตามหลักตามนโยบาย แก้ไขจุดบกพร่องและพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าสู่นโยบายด้านสังคมของ รัฐบาล และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีความมุ่งมั่นที่จะจัดและส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชารวัยเรียนทุกคนให้ได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานสูง ส่องปือย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานสอดคล้องกัน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น หน่วยงานปฏิบัติการจัดการศึกษาสนองนโยบาย ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และห้องคุ้นในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551, หน้า 5)

แม้กระนั้น นโยบายการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก็ยัง กำหนดให้มีการพัฒนาโรงเรียนตามโครงการพัฒนาคุณภาพพิเศษ ให้สามารถพัฒนาเด็กที่มี ความสามารถพิเศษ ได้เต็มศักยภาพ และพัฒนาครูให้สามารถคัดแยกและพัฒนาเด็กเหล่านี้ รวมไป ถึงการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของชุมชนและห้องคุ้น โดย ส่งเสริมความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน สมาคม และองค์กรต่างๆ ใน การร่วมพัฒนา ส่งเสริมสถานศึกษา ซึ่งในการนี้ผู้มีบทบาทที่สำคัญก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 5-10)

ถึงแม้ว่าจะมีนโยบายต่างๆ ในการพัฒนาคนในชาติจากทุกภาคส่วนก็ตาม หากปัญหาที่พบจากการสำรวจสภาวะของเยาวชนไทยล่าสุด พบว่าเยาวชนไทยอยู่ในสภาพที่น่าเป็นห่วงมาก โดยเฉพาะการใช้เวลาส่วนใหญ่อย่างไรค่า มีแนวโน้มการใช้เวลาอยู่กับอินเตอร์เน็ตและเล่นเกม สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ได้สำรวจผู้ใช้อินเตอร์เน็ต พบร้อยละ 15 เล่นมากกว่าสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ผลที่เกิดกับเยาวชนที่น่าเป็นห่วงคือ หากไม่ได้เล่นเกมจะมีอาการหงุดหงิด ก้าวร้าว ตามมาด้วยสภาวะซึมเศร้า และสุดท้ายมีผลเสียต่อการเรียน การเรียนตกต่ำ ไม่มีสมาธิในการเรียน สมองเฉื่อย (สำนักสารนิเทศ, กระทรวงสาธารณสุข, 2551, หน้า 10)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การใช้เวลาว่างของเยาวชนมีผลต่อทั้งทางสุขภาพ สังคม และที่สำคัญที่สุด คือ ในด้านการเรียน และหากว่าสามารถส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และยังส่งเสริมศักยภาพของตนเองสามารถก้าวสู่ความสำเร็จในระดับต่างๆ ก็เป็นที่น่ายินดี การส่งเสริมให้เยาวชนในเวลาว่างในการเรียนดูแลรักษาสุขภาพบุรุษทำให้ความเข้มข้นในฮอร์โมนก้าวร้าว (testosterone) ลดลง และถ้าร้องร่วมกันทั้ง 2 เพศจะเกิดการหลั่งสารคอร์ติซอล (Cortisone) ซึ่งเป็นการลดความเครียด นอกจากนี้นักศึกษาชาวอังกฤษ นายเอียน ครอส (Ian Cross) จากมหาวิทยาลัยคอมบริดจ์ได้กล่าวว่า การมีเพศเปรียบเสมือน มีสนามที่เล่นในจิตให้สำนึกเพาะหัวใจของคนตระนี้ ให้อิสรภาพในการไปตีความ ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ไปตามความนึกคิด และฝึกด้านจินตนาการ นั่นคือเรื่องจำเป็นที่ขาดไม่ได้ ในการพัฒนาสมอง (Philip Bethge, 2546)

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้สำรวจสถานศึกษาหลายแห่งในประเทศไทย พบว่า สถานศึกษาหลายแห่งมีการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพด้านดูแลนักเรียนในโรงเรียนของตน จนประสบความสำเร็จทั้งในระดับห้องเรียน จนถึงระดับประเทศ และในระดับโลก โดยเฉพาะโรงเรียนวัดสุทธิวราราม ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ในสภาพแวดล้อมที่มีความสีสันทางด้าน พฤติกรรมของเยาวชนค่อนข้างสูง เป็นโรงเรียนในสังคมเมือง ที่มีสิ่งขยะจากรอบด้านและโรงเรียน มีพื้นที่จำกัด แต่สามารถจัดตั้งวงคุรุยิางค์ (โยธาทิศ) จนประสบความสำเร็จ โดยคณะกรรมการ ประกวดแข่งขันได้รับรางวัลชนะเลิศ ตั้งแต่ระดับประเทศไทย ระดับอาเซียน จนถึงระดับโลก โดยเฉพาะในระหว่างปี พ.ศ. 2524 – 2542 สามารถชนะเลิศระดับโลกถึง 3 ครั้งด้วยกัน (โรงเรียนวัดสุทธิวราราม, 2550) ทั้งยังมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนได้รับความวางใจและได้รับเชิญให้แสดงตนต่อ ในการสำนักฯระดับชาติหลายครั้ง และที่น่าสนใจ

ที่สุดคือ วงศุริยางค์ของโรงเรียนวัดสุทธิวรารามเป็นโรงเรียนเดียวในประเทศไทย ที่ได้รับพระราชทาน “คทาครุฑ” จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นามนำขวนวงศุริยางค์ของโรงเรียนในขบวนกองเกียรติยศเพื่อรับเสด็จ (โรงเรียนวัดสุทธิวราราม, 2550)

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาข้อมูลกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม พบว่า ผลดีที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิต ไม่เพียงแต่จะส่งผลต่อความมีชื่อเสียงด้านดนตรีของนักเรียนและโรงเรียนในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคอาเซียน และระดับโลก ซึ่งส่งผลต่อความรัก ความภาคภูมิใจ ในโรงเรียนวัดสุทธิวรารามของนักเรียน ครูอาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ยังเกิดประโยชน์ต่อการใช้เวลาว่างในทางที่ถูกของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

สำหรับคุณประโยชน์ของการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านดนตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชลบุรี (2552, หน้า 70-77) ได้ทำการศึกษาเชิงลึกและพบว่าการส่งเสริมดนตรีไทยและดนตรีสากล โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีให้กับโรงเรียนหลายแห่งในจังหวัดนนทบุรี ไม่เพียงแต่จะส่งผลต่อการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ของนักเรียนเท่านั้น ในขณะเดียวกันยังส่งผลดีต่อการลดปัญหาการมัวสูมและการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนงานต่อต้านยาเสพติดในเด็กนักเรียน เช่นเดียวกับคำกล่าวของ สมุนพร ทองเนื้อดี (มหาวิทยาลัยราชภัฏชลบุรี, 2551, หน้า 30 – 31) ที่ว่า โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนต้องเล่นเครื่องดนตรีให้ได้อย่างน้อยคนละ 1 ชิ้น และโรงเรียนได้จัดตั้งวงดนตรีขึ้น เช่น วงปีก กีต้าร์ วงโยธวาทิต รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมการเดิน Marching ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนใช้เวลาว่างเล่นดนตรีและกิจกรรมการเดิน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการออกกำลังกายและการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งเพิ่มความรัก ความสามัคคีให้แก่นักเรียน

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะครุผู้สอนและมีความสนใจงานบริหาร โรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวรารามว่า มีกระบวนการบริหารจัดการและมีเงื่อนไขใดที่ทำให้วงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวรารามประสบความสำเร็จในด้านศักยภาพทางดนตรี อย่างน่าภาคภูมิใจ รวมทั้งศึกษาผลกระทบจากการบริหารจัดการ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพด้านดนตรีของโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนวัดสุทธิวราราม อีกทั้งยังเป็นแนวทางการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานด้านดนตรีและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมวงโยธวาทิตและด้านอื่นของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านดนตรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาค้นคว้าหาคำตอบเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร
จัดการด้านกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม
2. เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม
3. เพื่อศึกษาผลผลกระทบจากการบริหารจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม

ปัญหาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหาร โรงเรียน
ด้านกิจกรรมวงโยธวาทิต ผู้วิจัยจึงต้องศึกษา ค้นคว้า เพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

1. กระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียน
วัดสุทธิวรารามเป็นอย่างไร
2. เงื่อนไขที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวรารามมีอะไรบ้าง
3. ผลกระทบจากการบริหารจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม
เป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่แสวงหาความรู้และความเข้าใจ
เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยธวาทิต
ในสถานวิจัย คือ โรงเรียนวัดสุทธิวรารามที่ประสบความสำเร็จจนชนะการประกวดแข่งขัน
วงศุริยวงศ์ (วงศ์โยธวาทิต) สูงสุดถึงระดับโลก ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาข้อมูล
ดังนี้

1. ศึกษาระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม

2. ศึกษาเงื่อนไขที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม
3. ศึกษาผลกระทบจากการบริหารจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม

4. ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการ นักเรียน สมาชิก-วงคุรุย่างค์ ครูผู้ฝึกสอน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า อดีตสมาชิกวงคุรุย่างค์ (โยธวาทิต) และผู้เกี่ยวข้อง กับกระบวนการบริหารจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม เหตุผล ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องด้วยบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลในพื้นที่ที่เป็นسانมวิจัย เป็นผู้อยู่ใน ปรากฏการณ์ เป็นผู้ที่รู้เรื่องเกี่ยวกับด้านกระบวนการบริหารจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิตของ โรงเรียนวัดสุทธิวราราม เงื่อนไขที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม และ ผลกระทบจากการบริหารจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวรารามประกอบกับ ผู้วิจัยมีผู้คุ้นเคยในพื้นที่นี้ และเป็นเครือข่ายในการช่วยให้ผู้วิจัยเข้าไปทำการศึกษาในพื้นที่ได้ สะดวก

5. ช่วงเวลาในการศึกษาวิจัยระหว่างภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานบริหารจัดการศึกษา ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านคุณตระ โดยประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. ทราบถึงกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยธวาทิต
2. ทราบเงื่อนไขที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยธวาทิต
3. ทราบผลกระทบจากการบริหารจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิต
4. เพื่อนำผลวิจัยไปเผยแพร่ให้กับหน่วยงานทางการศึกษาและผู้สนใจทราบ เพื่อนำไป พัฒนาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านคุณตระของนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น